

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ І ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ
ІМЕНІ ІВАНА ЗЯЗЮНА НАПН УКРАЇНИ

Шевенко А. М.

**ПІДГОТОВКА РАДНИКА З ПРОФОРІЄНТАЦІЇ ДЛЯ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ
СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ**

Навчальна програма

Київ 2024 р.

УДК УДК 159.9:378:37.047

Рекомендовано до друку вченою радою Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені І. Зязюна НАПН України (протокол № 11 від 14 листопада 2024 р.).

Рецензенти:

Павлик Н.В. – доктор психологічних наук, провідний науковий співробітник відділу психології праці Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України.

Охріменко З.В. – кандидат педагогічних наук, завідувач лабораторії виховання готовності до ринку праці Інституту проблем виховання НАПН України.

Навчальна програма «Підготовка радника з профорієнтації для закладів загальної середньої освіти» для підвищення кваліфікації педагогічних працівників [к.психол.н. А.М. Шевенко]; Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України. 2023. – Київ: [Б. в.], 2024. – 25 с.

Навчальну програму «Підготовка радника з профорієнтації для закладів загальної середньої освіти» розроблено відповідно до сучасної державної політики НУШ надання профорієнтаційних послуг щодо підвищення кваліфікації для педагогічних працівників ЗЗСО.

Програма орієнтована на поглиблення знань нормативно-правової сторони діяльності педагогічних працівників у напрямі профорієнтації та розширення уявлень про сучасні виклики та можливості у сфері профорієнтаційної допомоги, набуття профорієнтаційних компетенції та профілактики хибного професійного вибору, вдосконалення наявних компетенцій, надання фахових профорієнтаційних послуг здобувачам освіти ЗЗСО.

Програма підвищення кваліфікації «Підготовка радника з професійної орієнтації для закладів загальної середньої освіти» складена для педагогічних працівників ЗЗСО, студентів педагогічних вузів.

УДК 159.9:378:37.047

© Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України
© Шевенко А.М.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Профіль програми	5
Тематика змістових модулів	9
Зміст програми	11
Структура програми	14
Методичне забезпечення	15
Організація самостійної роботи слухачів	15
Матеріали для самоконтролю	15
Тематика індивідуальних завдань	16
Вимоги до оформлення індивідуальної роботи	17
Критерії та система оцінювання результатів навчання	17
Рівні компетентності та критерії оцінювання	19
Політика курсу	20
Шкала та схема формування підсумкової оцінки	21
Шкала оцінювання: національна та ECTS	21
Рекомендовані джерела інформації	22

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Зважаючи на потреби реформування загальної середньої освіти, постає актуальне питання максимального використання особистісних ресурсів у площині професійної самореалізації молоді для розбудови України. Вибір майбутньої професії залишається нагальною потребою здобувачів освіти середньої та старшої школи. З метою оптимізації процесу професійного самовизначення та подальшого вмотивованого та ефективного навчання молоді, нами пропонується програма підготовки радника/спеціаліста з професійної орієнтації для закладів загальної середньої освіти.

Навчальну програму підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти розроблено у відповідності до нормативно-правової бази: Закону України «Про вищу освіту», Закону України «Про фахову передвищу освіту», Закону України «Про професійний розвиток працівників», Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність», порядок підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 року № 800 зі змінами від 27.12.2019 року № 1133, методичні рекомендації для професійного розвитку науково-педагогічних працівників, затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 04 грудня 2020 року № 1504.

Доцільність програми полягає в опрацюванні основних нормативно-правових документів, що регламентують роботу радника з професійної орієнтації; детальному висвітленні закономірностей вікової динаміки здобувачів освіти та формування ціннісно-сміслових установок щодо вибору подальшого навчального закладу, вибору майбутньої професії та успішної самореалізації.

Програма передбачає можливість подальшого розширення та поглиблення професійних знань, умінь, навичок педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти у системі неформальної та інформальної освіти.

Стисло представимо п'ятикомпонентну модель психологічної готовності фахівця з професійної орієнтації до роботи зі здобувачами освіти закладів загальної середньої освіти.

Когнітивно-прогностичний компонент проявляється у рівні теоретико-методологічної підготовки радника з профорієнтації; у вмінні за допомогою аналізу прогнозувати потенційні можливості здобувачів освіти щодо майбутньої професії чи професійної сфери; у здатності вибудовувати перспективу найближчого професійного плану та більш віддалених професійних цілей та цілей кар'єрного зростання.

Операційно-дійовий компонент вміщує рівні оволодіння навиками роботи радника з професійної орієнтації; вміння та готовність застосовувати набуті знання у практичній діяльності.

Мотиваційно-ціннісний компонент проявляється у позитивному ставленні до роботи радника з професійної орієнтації; потребі у професійному

саморозвитку та самовдосконаленні; у наявності стійкого професійного інтересу.

Емоційно-вольовий компонент проявляється в емоційній стійкості радника з професійної орієнтації, здатності відчувати емоційний стан іншої людини, розвинених вольових якостях: цілеспрямованість, активність, націленість на результат.

Перетворювально-розвиваючий компонент забезпечує здатність планувати, моделювати професійне майбутнє учнівської молоді; уміння активізувати потенційно сильні сторони здобувачів освіти; здатність спрямувати старшокласників до неперервної роботи над саморозвитком та самовдосконаленням.

За сприяння радника з професійної орієнтації, здобувачі освіти зможуть не лише свідомо обирати майбутню професію, а й подальший навчальний заклад, програму за якою будуть навчатися. Передбачається, що робота радника з професійної орієнтації буде починатися з шостого класу, систематично вбудовуючись в освітній процес навчального закладу. З огляду на вище зазначене, можна казати, що профорієнтаційний супровід учнівської молоді, який буде здійснювати радник з професійної орієнтації у ЗЗСО спрофілактує велику кількість хибних виборів майбутньої професії учнівською молоддю, створить умови для свідомого підходу до вибору власного професійного майбутнього, буде сприяти максимальному розкриттю особистісного потенціалу здобувачів освіти.

Переваги впровадження радників з професійної орієнтації у роботу закладів загальної середньої освіти:

- це фахівець, який спеціалізується на допомозі старшокласникам у виборі професії;
- робота радника передбачає індивідуальний підхід до кожного здобувача освіти;
- це профорієнтаційний супровід учня, спрямований на кінцевий результат – вступ до навчального закладу.

Основні структурні елементи курсу підготовки радника з професійної орієнтації для закладів загальної середньої освіти: лекція (текстовий матеріал, презентація, навчальне відео, зображення тощо); практичні заняття (робота з діагностичним інструментарієм; підготовка висновків та рекомендацій для здобувача освіти; обговорення дискусійних питань тощо); тестове завдання, опитування.

Програма розрахована на 30 годин/ 1 кредит ЄКТС.

Ми вважаємо, що попри велику кількість пропозицій на ринку профорієнтаційних послуг не варто нехтувати ініціативою підготовки радника з професійної орієнтації для закладів загальної середньої освіти.

ПРОФІЛЬ ПРОГРАМИ

1 – Загальна інформація	
Офіційна назва програми	Підготовка радника з профорієнтації для закладів загальної середньої освіти
Цільова аудиторія	Педагогічні працівники закладів загальної середньої освіти
Мова викладання	Українська
Тип документа про опрацювання програми підвищення кваліфікації та її обсяг	За результатами опрацювання програми видається сертифікат про підвищення кваліфікації. Обсяг: 1 кредит ЄКТС (30 годин). Загальна кількість годин – 30 годин, з них: 10 годин – контактні заняття-лекції; 10 годин – практичні заняття (діагностико-консультативний кейс); 6 годин – самостійна робота; 2 години – підсумковий контроль. Протягом навчання для слухачів надається можливість підтримки у формі очних та заочних консультацій.
Термін дії	До 1 серпня 2027 року
Форма навчання	Очно-заочна, дистанційна
2 – Мета і завдання освітньої програми	
<i>Мета</i> програми полягає у підготовці радника з профорієнтації для закладів загальної середньої освіти; набутті слухачами нових професійних знань, умінь, навичок, моделей поведінки, ставлень, установок цінностей профорієнтаційного спрямування через інтенсивне інтерактивне навчання та розвиток профорієнтаційних компетентностей. <i>Завдання:</i> • психолого-педагогічний супровід підготовки радника з профорієнтації для закладів загальної середньої освіти; • ознайомлення з комплексом нормативно-правових документів у відповідності до яких здійснюється надання профорієнтаційних послуг; • розширення теоретичних знань слухачів про процеси вікової динаміки здобувачів освіти середніх та старших класів;	

- аналіз провідних практик європейських країн у наданні профорієнтаційних послуг здобувачам освіти у виборі майбутньої професії;
- опрацювання основних структурних компонентів профорієнтації;
- формування готовності педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти здійснювати профорієнтаційну роботу;
- опанування додатковими інструментами здійснення профорієнтації в школі;
- розвиток профорієнтаційної компетентності педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти.

Мета курсу: психолого-педагогічний супровід педагогічних працівників у процесі підготовки радника з професійної орієнтації для закладів загальної середньої освіти.

Завдання: 1) ознайомлення з функціоналом радника з професійної орієнтації у ЗЗСО; 2) теоретичне вивчення та практичне опрацювання основних структурних компонентів профорієнтації; 3) опанування алгоритмом проведення сучасної профконсультації старшокласників; 4) оволодіння психолого-діагностичним інструментарієм для проведення профдіагностики здобувачів освіти; 5) опанування додатковими інструментами здійснення профорієнтації в школі.

3 – Характеристика програми

Предметна область	Психолого-педагогічна освіта. <i>Предметом</i> програми є підготовка педагогічних працівників до виконання функціоналу радника з професійної орієнтації у закладі загальної середньої освіти. Програма орієнтована на формування готовності педагогічних працівників здійснювати профорієнтаційну роботу зі здобувачами освіти, спрямовуючи їх до цілеспрямованого та усвідомленого професійного самовизначення. Навчальні модулі – 3, з них: 1-й – «Основи профорієнтаційної роботи в закладах загальної середньої освіти»; 2-й «Функціонал радника з профорієнтації ЗЗСО. Діагностико-консультаційний кейс»; 3-й – «Альтернативи у профорієнтації».
Освітнє й професійне значення	Освітнє й професійне значення викладання програми полягає в розвитку профорієнтаційної компетентності педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти. Формуванню готовності

	до здійснення функціоналу радника з професійної орієнтації у закладі загальної середньої освіти.
Подальше навчання	Навчальна програма передбачає можливість подальшого розширення та поглиблення професійної компетентності слухачів шляхом неформальної та інформальної освіти
4 – Викладання та оцінювання	
Викладання та навчання	Використання форм і методів освітнього процесу: • <i>пояснювально-ілюстративний</i> – викладення інформації з мультимедійною підтримкою навчання, що базується на принципах практичного впровадження ключових положень особистісно орієнтованого навчання; • <i>репродуктивний</i> – відтворення знань і способів дій, діяльність за алгоритмом із використанням порад і рекомендацій викладача; • <i>проблемний</i> – викладення інформації за принципом «слухач – навчальне середовище – викладач»; • <i>дослідницько-пошуковий</i> – залучення кожного слухача до активного пізнавального процесу, застосування набутих знань на практиці та усвідомлення того, яким чином і для досягнення яких цілей ці знання можуть бути застосовані; • <i>змішане навчання</i> – поєднання навчання за комп'ютером зі спілкуванням з викладачем і колегами; • <i>групова дискусія</i> – один з ефективних способів активізації групи слухачів для вирішення різних завдань, здобутків і результатів. Застосовується з метою навчання, розвитку та налагодження взаємовідносин у групі; • <i>навчання онлайн</i> – це метод здобуття нових знань за допомогою мережі Інтернет в режимі реального часу. Комунікація між учасниками процесу відбувається за допомогою комп'ютера.
Оцінювання	Під час навчання кожен слухач має виконати індивідуальне завдання.

5 – Результати навчання

Засвоєння курсу сприяє формуванню загальних та фахових програмних компетентностей:

Загальні:

- розуміння взаємозв'язків минулих і теперішніх подій, критичне мислення, уміння дискутувати й відстоювати свою позицію, оцінювати інформацію;
- здатність брати на себе відповідальність, брати участь у спільному прийнятті рішень;
- уміння знаходити, обробляти необхідну інформацію;
- здатність генерувати нові ідеї, творчо підходити до вирішення професійних завдань;
- уміння самостійно навчатися;
- здатність до розвитку особистісного потенціалу, самореалізації, професійного лідерства та досягнення успіху;
- уміння самостійно визначати складні завдання та вирішувати їх;
- уміння швидко приймати рішення, розподіляти свій час та ресурси.

Фахові:

- компетентність щодо нормативно-правового забезпечення профорієнтаційної діяльності в закладі загальної середньої освіти (знання основних положень Закону України «Про вищу освіту», Закону України «Про фахову передвищу освіту», Закону України «Про професійний розвиток працівників», Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність», порядок підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 року № 800 зі змінами від 27.12.2019 року № 1133, методичні рекомендації для професійного розвитку науково-педагогічних працівників, затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 04 грудня 2020 року № 1504).
- компетентність у сфері концептуальних засад Концепції профорієнтації в НУШ «Професійна орієнтація у Новій українській школі» та Концепції державної системи професійної орієнтації населення (ознайомлення із засадами організації і проведення профорієнтаційної роботи; підготовка педагогічних працівників до виконання функціоналу радника з профорієнтації; підготовка фахівців до освіти дорослих).
- компетентність у сфері надання профорієнтаційних послуг у професійному самовизначенні здобувачів освіти (володіння сучасними підходами до організації профорієнтаційної роботи у ЗЗСО, використання інноваційних методів проведення профорієнтації, здійснення роботи у відповідності до етичних принципів, використовувати інноваційний досвід профорієнтаційної роботи розвинених країн).

Програмні результати навчання:

- розуміти сучасні тенденції профорієнтаційної роботи;

- знати основні методичні принципи, умови організації надання профорієнтаційних послуг;
- здійснювати профорієнтаційну роботу у відповідності до інноваційних підходів до організації діяльності радника з профорієнтації у закладі загальної середньої освіти;
- організовувати процес професійного самовизначення здобувачів освіти у відповідності до вимог ринку праці.

Матеріально-технічне забезпечення

Персональний комп'ютер, підключений до мережі Інтернет.

ТЕМАТИКА ЗМІСТОВИХ МОДУЛІВ

Модуль 1. Основи профорієнтаційної роботи в закладах загальної середньої освіти

Тема 1.1 Опрацювання нормативно-правової бази щодо організації та проведення профорієнтаційної діяльності в ЗЗСО.

Тема 1.2. Навантаження практичного психолога з проведення професійної орієнтації у ЗЗСО.

Тема 1.3. Психолого-педагогічні особливості роботи зі здобувачами освіти середніх та старших класів (вікові особливості та кризи, психологічні новоутворення).

Тема 1.4. Ознайомлення з досвідом організації та проведення профорієнтації у розвинених країнах.

Тема 1.5. Організація місця роботи радника з професійної орієнтації.

Модуль 2. Діагностико-консультативний кейс радника з профорієнтації

Тема 2.1. Функціонал радника з профорієнтації у відповідності до Концепції НУШ та основні компоненти профорієнтаційної роботи у ЗЗСО.

Тема 2.2. Алгоритм проведення профконсультації.

Тема 2.3. Мистецтво проведення профдіагностичного дослідження.

Тема 2.4. Використання Класифікатора професій у роботі радника з профорієнтації та моделювання професійної перспективи здобувача освіти.

Модуль 3. Альтернативи у роботі радника з профорієнтації

Тема 3.1. Знайомство та опрацювання електронних ресурсів профорієнтаційного спрямування.

Тема 3.2. Пошук та використання додаткових ресурсів профорієнтаційного спрямування.

Тема 3.3. Сучасні профорієнтаційні проекти та платформи.

Тема 3.4. Опрацювання інформації для абітурієнтів на сайтах навчальних закладів

Тема 3.5. Створення електронного профорієнтаційного портфоліо здобувача освіти.

Підбиття підсумків.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Зміст програми розкривається у трьох блоках:

1. *Теоретичний* – нормативно-правова база організації роботи радника з професійної орієнтації для ЗЗСО; Етичний кодекс; класифікація професійних цінностей; принципи надання профорієнтаційних послуг; традиційна та сучасна класифікації теорій та моделей профорієнтаційної роботи; інновації у наданні профорієнтаційної підтримки здобувачам освіти; вікові особливості здобувачів освіти середніх та старших класів.

2. *Практичний* (діагностично-консультативний кейс) – опанування техніками профконсультування; активізація самопізнання та самоаналізу здобувачів освіти; створення особистісно-професійного профілю здобувачів освіти.

3. *Самостійна робота* – вивчення та аналіз наукових джерел з тематики програми; виконання індивідуальних завдань; написання есе та підготовка презентацій на задану тему.

МОДУЛЬ 1. ОСНОВИ ПРОФОРІЄНТАЦІЙНОЇ РОБОТИ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВИТИ

Тема 1.1 Опрацювання нормативно-правової бази щодо організації та проведення профорієнтаційної діяльності в ЗЗСО.

Лекція. «Кар’єрний радник в закладах загальної середньої освіти». Що таке профорієнтація. Основні структурні компоненти профорієнтації. Можливості профорієнтаційної роботи в школі. Включення профорієнтаційного змісту в систему навчання учнів. Ідея запровадження радника профорієнтації в ЗЗСО. <http://ipood.com.ua/novini/vebinar-karerniy-radnik-v-zakladah-zagalno-seredno-osviti/>

Практична робота. Ознайомлення з Концепцією профорієнтації в НУШ <https://nus.org.ua/news/kontseptsiya-proforiyentatsiyi-v-nush-gromadske-obgovorenniya-dokumenta/> Знайомство з основними положеннями Концепції профорієнтації в НУШ. Здійснення порівняльного аналізу запитів сучасної профорієнтації на матеріалах Концепції.

Практичне завдання. Ознайомитися з Концепцією профорієнтації в НУШ та проаналізувати зміст її розділів. Надати коментарі та пропозиції щодо її впровадження в практику роботи радника з профорієнтації.

Тема 1.2. Навантаження практичного психолога з проведення професійної орієнтації у ЗЗСО.

Лекція. Ознайомлення з профорієнтаційною складовою функціоналу практичного психолога школи.

Практична робота. Опрацювання основних документів.

Практичне завдання. Розробка плану профорієнтаційної роботи в школі.

Тема 1.3. Психолого-педагогічні особливості роботи зі здобувачами освіти середніх та старших класів (вікові особливості та кризи, психологічні новоутворення).

Лекція. Вікові особливості здобувачів середніх і старших класів, кризи та психологічні новоутворення.

Практична робота. Вивчення вікових особливостей здобувачів освіти середніх і старших класів, виявлення криз та психологічних новоутворень.

Практичне завдання. Здійснити порівняльний аналіз вікових особливостей здобувачів освіти середніх і старших класів, криз та психологічних новоутворень.

Тема 1.4. Ознайомлення з досвідом організації та проведення профорієнтації у розвинених країнах.

Лекція. Профорієнтація в розвинених країнах світу.

Практична робота. Ознайомитися та опрацювати моделі надання профорієнтаційних послуг старшокласникам.

Практичне завдання. Здійснити якісну порівняльну характеристику моделей надання профорієнтаційних послуг в розвинених країнах, в Україні.

Тема 1.5. Організація місця роботи радника з професійної орієнтації.

Лекція. Кабінет радника з профорієнтації для закладів загальної середньої освіти.

Практична робота. Провести якісний аналіз наповнення кабінету профорієнтації.

Практичне завдання. Змодельювати облаштування сучасного кабінету профорієнтації.

МОДУЛЬ 2. ДІАГНОСТИКО-КОНСУЛЬТАТИВНИЙ КЕЙС РАДНИКА З ПРОФОРІЄНТАЦІЇ

Тема 2.1. Функціонал радника з профорієнтації у відповідності до Концепції НУШ та основні компоненти профорієнтаційної роботи у ЗЗСО.

Лекція. Наскрізна профорієнтація та план діяльності радника з профорієнтації.

Практична робота. Детальний розгляд функціоналу радника з профорієнтації.

Практичне завдання. Створити план діяльності радника з профорієнтації на навчальний рік.

Тема 2.2. Алгоритм проведення профконсультації.

Лекція. Етичні принципи проведення профконсультуваці. Особливості проведення профконсультативної зустрічі. Профбесіда. Профінтерв'ю. Структурні компоненти профконсультування здобувачів освіти. Особливості налаштування старшокласників до профконсультаційної бесіди.

Практична робота. Опрацювати складові алгоритму проведення профконсультації зі здобувачами освіти. Розібрати основні помилки у проведенні профконсультації.

Практичне завдання. Розробка алгоритму проведення профконсультації.

Тема 2.3. Мистецтво проведення профдіагностичного дослідження.

Лекція. Основні функції профдіагностичного обстеження.

Практична робота. Планування проведення профдіагностичного обстеження старшокласників. Налаштування опитуваних до роботи з діагностичними методиками. Встановлення контакту з опитуваним та довірливих стосунків для ефективного профдіагностичного обстеження. Технологія проведення профдіагностичного обстеження опитуваного. Отримання первинних даних про учнів. Аналіз та інтерпретація профдіагностичних даних. Робота з профдіагностичними класичними опитувальниками, проєктивними методиками, психологічними вправами профдіагностичного спрямування.

Практичне завдання. Підібрати психодіагностичний інструментарій (комплекс методик) для проведення профдіагностичного обстеження старшокласника. Опрацювати можливості Google опитування у профдіагностиці.

Тема 2.4. Використання Класифікатора професій у роботі радника з профорієнтації та моделювання професійної перспективи здобувача освіти.

Лекція. Класифікатор професій – інструмент радника з профорієнтації.

Практична робота. Налаштування доступу до документа, робота з ним: знайомство з розділами Класифікатором професій, перегляд їх змістового наповнення. Використання Класифікатора професій у створенні заключної профорієнтаційної характеристики старшокласника.

<https://www.me.gov.ua/Profession/List?lang=uk-UA&id=d4162ef8-2771-4ac5-99ef-1d4b6f5336af&tag=KlasifikatorProfesii-Poshuk>

Практичне завдання. Змоделювати професійну перспективу здобувача освіти за допомогою Класифікатора професій.

МОДУЛЬ 3. АЛЬТЕРНАТИВИ У РОБОТІ РАДНИКА З ПРОФОРІЄНТАЦІЇ

Тема 3.1. Знайомство та опрацювання електронних ресурсів профорієнтаційного спрямування: <https://www.work.ua/career-guide/logistician/>

Лекція. Сучасні електронні ресурси профорієнтаційного спрямування.

Практична робота.

Практичне завдання. Опрацювання змістового контенту електронних ресурсів профорієнтаційного спрямування.

Тема 3.2. Пошук та використання додаткових ресурсів профорієнтаційного спрямування.

Лекція. Сучасне науково-методичне забезпеченням профорієнтаційної роботи у закладі освіти.

Практична робота. Розвиток навиків роботи з науково-методичним забезпеченням профорієнтаційної діяльності.

Практичне завдання. Коворкінг: обмін ідеями та пропозиціями.

Тема 3.3. Сучасні профорієнтаційні проекти та платформи.

Лекція. Можливості сучасних платформ з профорієнтації. Державна служба зайнятості та її ресурси.

Практична робота. Ознайомлення з профорієнтаційними проектами та платформами.

Практичне завдання. Скачати покликання на профорієнтаційні платформи, ознайомитися з їх наповненням.

Тема 3.4. Опрацювання інформації для абітурієнтів на сайтах навчальних закладів.

Лекція. Сайт навчального закладу як альтернативне джерело отримання інформації профорієнтаційного змісту.

Практична робота. Опрацювання сайтів вищих навчальних закладів.

Практичне завдання. Пошук необхідної для абітурієнтів інформації на сайтах навчальних закладів.

Тема 3.5. Створення електронного профорієнтаційного портфоліо здобувача освіти.

Лекція. Профорієнтаційне портфоліо – сучасний інструмент професійного самовизначення здобувачів освіти.

Практична робота. Робота з файлами профорієнтаційного портфоліо.

Практичне завдання. Наповнення змістом файлів профорієнтаційного портфоліо. Підбиття підсумків. Рефлексія до спецкурсу. Результати навчання: презентація власних робіт.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ

(тематичний план)

№ з/п	Назва змістового модуля	Усього годин	із них:	
			Ауд. робота	Сам. робота
Модуль 1. Основи профорієнтаційної роботи в закладах загальної середньої освіти				
1.	Опрацювання нормативно-правової бази щодо організації та проведення профорієнтаційної діяльності в ЗЗСО	2	1	1
2.	Навантаження практичного психолога з проведення професійної орієнтації у ЗЗСО	2	2	-
3.	Психолого-педагогічні особливості роботи зі здобувачами освіти середніх та старших класів (вікові особливості та кризи, психологічні новоутворення)	2	2	-
4.	Ознайомлення з досвідом організації та проведення профорієнтації у розвинених країнах	2	1	1
5.	Організація місця роботи радника з професійної орієнтації	2	2	-
Модуль II. Діагностико-консультативний кейс радника з профорієнтації				
1.	Функціонал радника з профорієнтації у відповідності до Концепції НУШ та основні компоненти профорієнтаційної роботи у ЗЗСО	2	2	-
2.	Алгоритм проведення профконсультації	2	2	-
3.	Мистецтво проведення профдіагностичного дослідження	4	4	-
4.	Використання Класифікатора професій у роботі радника з профорієнтації та	2	2	-

	моделювання професійної перспективи здобувача освіти			
Модуль III. Альтернативи у роботі радника з профорієнтації				
1.	Знайомство та опрацювання електронних ресурсів профорієнтаційного спрямування	2	1	1
2.	Пошук та використання додаткових ресурсів профорієнтаційного спрямування	2	1	1
3.	Сучасні профорієнтаційні проекти та платформи	2	1	1
4.	Опрацювання інформації для абітурієнтів на сайтах навчальних закладів	2	1	1
5.	Створення електронного профорієнтаційного портфолію здобувача освіти	2	2	-
Разом		30	12	8

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Організація самостійної роботи слухачів

Самостійна робота слухачів – це сукупність різноманітних навчальних прийомів і дій, за допомогою яких вони самостійно закріплюють і поглиблюють раніше набуті теоретичні знання, практичні навички та вміння, а також опановують новими.

Основними видами самостійної роботи слухачів є:

- робота з друкованими, електронними джерелами інформації;
- самостійне відпрацювання та закріплення умінь та навичок;
- самостійний перегляд відео, прослуховування аудіо матеріалів з проблематики програми тощо.

Матеріали для самоконтролю

1. Які основні документи складають нормативно-правову базу діяльності радника з профорієнтації в ЗЗСО?
2. Які основні напрями роботи шкільного психолога? Яке місце посідає профорієнтаційна робота?

3. З якого віку доцільно проводити профорієнтаційну роботу зі здобувачами освіти ЗЗСО?
4. Яким чином має бути організовано місце роботи радника з професійної орієнтації?
5. Які існують ключові відмінності проведення профорієнтації в Україні та інших країнах? Які країни користуються послугами радника з профорієнтації/кар'єрного радника тощо.
6. Хто з педагогічних працівників може виконувати функціонал радника з профорієнтації у відповідності до Концепції профорієнтації в НУШ?
7. З яких основних компонентів складається профконсультація?
8. Зазначте методики, які доцільно застосовувати для проведення профдіагностичного дослідження здобувача освіти ЗЗСО.
9. Що собою представляє Класифікатор професій, чим він корисний у побудові професійної перспективи здобувача освіти?
10. Які є електронні ресурси профорієнтаційного спрямування?
11. Як здійснюється пошук додаткової інформації профорієнтаційного спрямування?
12. Які сучасні профорієнтаційні проекти та платформи Вам відомі?
13. Що корисного для профорієнтаційної роботи в школі можна знайти на сайтах навчальних закладів?
14. Які особливості створення профорієнтаційного портфоліо здобувача освіти ЗЗСО?

Тематика індивідуальних завдань

1. Радник з профорієнтації як інновація Нової української школи.
2. Специфіка проведення профконсультації в сучасних умовах швидких змін та невизначеності.
3. Психологічні особливості здобувачів освіти підліткового віку та актуальність для них потреби вибору майбутньої професії.
4. Психологічна готовність здобувачів освіти до вибору майбутньої професії та побудови (моделювання) професійної перспективи.
5. Психологічні особливості надання профорієнтаційних послуг здобувачам освіти в закладах загальної середньої освіти.
6. Профорієнтаційний простір у сучасних закладах загальної середньої освіти.
7. Написання есе «Шлях самореалізації успішної людини та цінність праці».
8. Сучасна профорієнтація як галузь міждисциплінарних зв'язків.
9. Специфіка роботи радника з профорієнтації у закладі загальної середньої освіти.

Вимоги до оформлення індивідуальної роботи

Індивідуальна робота повинна містити наступні елементи: вступ, зміст, висновки та список використаних джерел.

На титульному аркуші зазначається: індивідуальна робота на тему: “ ... ” (вказується тема роботи), прізвище, ініціали автора (авторів), назва закладу вищої освіти.

Текст друкується шрифтом Times New Roman; міжрядковий інтервал – 1,5; кегль – 14; з одного боку аркуша паперу формату А 4 (210 x 297 мм); ліве поле – 30 мм, праве поле – 10 мм, верхнє і нижнє поля – 20 мм.

Обсяг індивідуальної роботи становить до 10 аркушів.

Індивідуальна робота повинна бути виконана та пройти перевірку до завершення навчання (у порядку визначеному викладачем).

До текстового варіанту індивідуальної роботи може розроблятися мультимедійна презентація, яка має містити виклад основних положень роботи, відео, аудіо матеріали (за потреби).

Критерії та система оцінювання результатів навчання

Оцінка якості засвоєння програми включає поточний контроль успішності та оцінювання індивідуальної роботи.

Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності слухача при оцінюванні результатів навчання, є такі:

- виконання всіх видів навчальної роботи, що передбачені програмою підвищення кваліфікації;
- глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом програми, що міститься в основних та додаткових рекомендованих нормативних джерелах;
- вміння аналізувати явища, що вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку;
- характер відповідей на поставлені питання (чіткість, лаконічність, логічність, послідовність тощо);
- вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач;
- вміння аналізувати достовірність одержаних результатів.

Для визначення академічних успіхів слухачів, використовується єдина бальна система розрахунків рейтингових балів за визначеною шкалою з обов'язковим їх переведенням до національної шкали та шкали ECTS.

Поточний контроль проводиться з метою оцінювання рівня навчальних досягнень слухачів під час аудиторних занять та якості виконання індивідуальної та самостійної роботи.

Поточний контроль під час проведення аудиторних занять передбачає перевірку рівня засвоєння знань, умінь і навичок слухачем з тематики програми та їх корекцію.

Конкретна кількість балів за роботу слухачів під час аудиторних занять визначається схемою формування підсумкової оцінки.

Оцінювання результатів поточної роботи (завдань, що виконуються на аудиторних заняттях, результати самостійної роботи слухачів) проводяться за критеріями:

Завдання, задачі, роботи (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

0% – завдання не виконано;

40% – завдання виконано частково або невчасно, а відповідь містить суттєві помилки методичного характеру;

60% – завдання виконано повністю, але невчасно, а відповідь містить суттєві помилки у розрахунках або в методиці;

80% – завдання виконано повністю і вчасно, проте відповідь містить окремі несуттєві недоліки (розмірності, висновки, оформлення тощо);

100% – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

Ситуаційні вправи, конкретні ситуації та інші завдання творчого характеру (% від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

0% – завдання не виконано;

40% – завдання виконано частково, висновки не аргументовані і не конкретні, звіт підготовлено недбало;

60% – завдання виконано повністю і вчасно, висновки містять окремі недоліки, судження особи, яка навчається не достатньо аргументовані, звіт підготовлено з незначним відхиленням від вимог;

80% – завдання виконано повністю і вчасно, проте висновки містять окремі несуттєві недоліки несистемного характеру;

100% – завдання виконано правильно і вчасно.

Підсумковий контроль – діагностика рівня опанування навчальним матеріалом у межах усієї програми з оцінюванням результатів за національною шкалою і шкалою ECTS.

Форма підсумкового контролю визначена у вигляді виконання слухачем індивідуальної роботи або підсумкової співбесіди за матеріалами всіх тем з демонстрацією набутих компетенцій.

Підставою для зарахування вивчення програми є результати виконання ним індивідуальної роботи або підсумкової співбесіди за матеріалами всіх тем з демонстрацією набутих компетенцій.

Відповідальність за об'єктивність оцінювання несе науково-педагогічний працівник, на якого покладені відповідні обов'язки.

Результати підсумкового контролю за результатами опанування програми відображаються у сертифікаті, який видається слухачам після завершення навчання за програмою.

Критерії оцінювання навчальних досягнень доводяться до слухачів на початку навчання за програмою.

Рівні компетентності та критерії оцінювання

Рівень компетентності та критерії оцінювання	Кількість набраних балів
Високий (творчий): Слухач виявив глибокі знання навчального матеріалу, вміння аналізувати явища, які вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку, чітко, лаконічно, логічно послідовно дав відповіді на поставлені питання, вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних завдань та аналізувати достовірність одержаних результатів, допускаючи деякі неточності.	90...100
Достатній (конструктивно-варіативний): Слухач виявив міцні знання навчального матеріалу, аргументовано дав відповіді на поставлені питання, виявив вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних завдань, допускаючи неточності і несуттєві помилки.	80...89
Достатній (конструктивний): Слухач виявив достатні знання навчального матеріалу, дав відповіді на поставлені питання, які, однак, містять певні (неістотні) неточності, достатні вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних завдань.	75...79
Середній (репродуктивний): Слухач виявив посередні знання значної частини навчального матеріалу, дав мало аргументовані відповіді на поставлені питання, які містять істотні неточності, слабкі вміння застосовувати теоретичні положення при розв'язуванні практичних завдань.	66...74
Достатній (репродуктивний): Слухач виявив слабкі знання навчального матеріалу, дав неточні або мало аргументовані відповіді на поставлені питання, з порушенням послідовності викладення, слабкі вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних завдань, допускаючи суттєві помилки.	60...65
Низький (рецептивно-продуктивний): Слухач виконав незначну частину навчальної роботи, виявив незнання значної частини навчального матеріалу, допустив істотні помилки у відповідях на поставлені питання, виявив невміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних завдань (слухач має право на повторний підсумковий контроль).	30...59

Низький (непродуктивний): Слухач виконав незначну частину видів навчальної роботи, виявив незнання значної частини навчального матеріалу, допустив істотні помилки у відповідях на поставлені питання, виявив невміння орієнтуватися під час розв'язання практичних завдань, незнання основних фундаментальних положень (слухач обов'язково повинен повторно вивчити навчальний курс).	1...29

Результати навчальних досягнень слухачів оцінюються за – двобальною шкалою («зараховано», «не зараховано»), а також всі види контролів оцінюються за стобальною шкалою. Співвідношення шкал оцінювання наведено в розділі «Шкала оцінювання: національна та ECTS».

Політика курсу

Політика щодо академічної доброчесності

- діяти у професійних і навчальних ситуаціях із позицій академічної доброчесності та професійної етики;
- самостійно виконувати навчальні завдання;
- коректно покликатися на джерела інформації у разі запозичення ідей, тверджень, відомостей;
- усвідомлювати значущість норм академічної доброчесності, оцінювати приклади людської поведінки відповідно до цих;
- оцінювати приклади людської поведінки відповідно до норм академічної доброчесності;
- надавати моральну оцінку власним вчинкам, співвідносити їх з моральними та професійними нормами та інші.

Комунікаційна політика

- побудова стійких комунікативних зв'язків з усіма стейкхолдерами – учасниками освітнього процесу на основі багатостороннього довірчого діалогу;
- налагодження взаємодії та досягнення порозуміння з усіма учасниками освітнього процесу.

Політика щодо перескладання

- роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів).
- перескладання тем відбувається за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Відвідування занять

Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. Неприпустимі пропуски, запізнення. Слухач повинен у тижневий термін після повернення до навчання після перерви передати пропущені заняття. За

об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в онлайн формі за погодженням з керівником курсу.

Шкала та схема формування підсумкової оцінки

Поточний контроль														Індивідуальне завдання	Сума
теми															
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14		
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	30	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	відмінне виконання
80-89	добре	B	вище середнього рівня
75-79	добре	C	загалом хороша робота
66-74	задовільно	D	непогано
60-65	задовільно	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
30-59	незадовільно	FX	необхідне перескладання
0-29	незадовільно	F	необхідне повторне вивчення курсу

Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає освітня програма (за потребою).

Рекомендовані джерела інформації

1. Заєць І. В., Шевенко А. М. Науково-практичне забезпечення профдіагностичної і профконсультативної діяльності: методичні рекомендації / Заєць І. В., Шевенко А. М. Київ, 2022. 124 с. Режим доступу: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/733129>
2. Закон України «Про вищу освіту» Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
3. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність». Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text>
4. Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII «Про освіту». Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
5. Закон України «Про професійний розвиток працівників». Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4312-17#Text>
6. Закон України «Про фахову передвищу освіту». Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19#Text>
7. Державний стандарт базової середньої освіти. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/nova-ukrayinska-shkola/derzhavnij-standart-bazovoyi-serednoyi-osviti>
8. Концепція профорієнтації в НУШ «Професійна орієнтація у Новій українській школі». Режим доступу: <https://nus.org.ua/news/kontseptsiya-proforyentatsiyi-v-nush-gromadske-obgovorennya-dokumenta/>
9. Наказ Держспоживстандарту України від 28.07.2010 № 327 «Національний класифікатор України. Класифікатор професій ДК 003:2010». Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va327609-10#Text>
10. Наказ МОН України від 04.12.2020. № 1504 «Деякі питання професійного розвитку науково-педагогічних працівників». Режим доступу: [file:///C:/Users/User/Downloads/66168f797de9e977606619%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/User/Downloads/66168f797de9e977606619%20(1).pdf)
11. Побірченко Н. А. Людина і праця: навч. посіб. –К.: Наш час, 2006. – 180 с.
12. Побірченко Н. А. Формування особистої готовності учнів загально-освітньої школи до підприємницької діяльності: Монографія. К.: Знання, 1999. – 286 с.
13. Постанова Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 № 800 «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників». Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2019-%D0%BF#Text>
14. Постанова Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 р. № 898 «Про деякі питання державних стандартів повної загальної середньої освіти». Режим доступу: <https://ips.ligazakon.net/document/KP200898?an=94>

15. Психодіагностичне забезпечення профорієнтації в системі педагогічної освіти: посібник / Є.В.Єгорова, О.М.Ігнатович, В.В.Кобченко, Н.І.Литвинова, І.Б.Марченко, О.Л.Мерзлякова, В.В.Синявський, Г.П.Татаурова-Осика, А.М.Шевенко; за ред. О.М.Ігнатович. – Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2014. – 228 с.
16. Психологічний словник / Побірченко Неоніла Антонівна (ред.), Синявський Віталій Васильович (авт.-уклад.), Сергеєнкова Оксана Павлівна (авт.-уклад.). – К. : Науковий світ, 2007. – 274с.
17. Шевенко А.М. Кар'єрний радник у закладах загальної середньої освіти: вебінар. ПООД імені Івана Зязюна НАПН України. 05.06.2020. Режим доступу: <http://naps.gov.ua/ua/press/releases/1984/>.
18. Шевенко А.М. Кар'єрний радник в школі: реалії та перспективи. *Профорієнтація: стан і перспективи розвитку*: Збірник матеріалів Х ювілейних Всеукраїнські психолого-педагогічні читання, присвячені пам'яті Бориса Олексійовича Федоришина Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, м.Київ, 2020. С. 127-130. Режим доступу: [file:///C:/Users/User/Downloads/2020_Zbirnyk_Fedoryshyn%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/User/Downloads/2020_Zbirnyk_Fedoryshyn%20(2).pdf)
19. Шевенко А.М. Кар'єрний радник у закладах загальної середньої освіти: вебінар. ПООД імені Івана Зязюна НАПН України. 05.06.2020. Режим доступу: <http://naps.gov.ua/ua/press/releases/1984/>
20. Шевенко А.М. Суперечності сучасної профорієнтації: чи потрібен кар'єрний радник ЗЗСО. *Профорієнтація: стан і перспективи розвитку*: Збірник матеріалів XI Всеукраїнські психолого-педагогічні читання, присвячені пам'яті Бориса Олексійовича Федоришина Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, м.Київ, 2021. С. 143-148 Режим доступу: [file:///C:/Users/User/Downloads/Fedoryshyn_2021_zbirnyk%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/User/Downloads/Fedoryshyn_2021_zbirnyk%20(1).pdf)

Навчально-програмне видання

Програма підвищення кваліфікації «Підготовка радника з професійної орієнтації для закладів загальної середньої освіти» [канд. психол. н., с.н.с. А.М. Шевенко]; Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України. 2023. – Київ: [Б. в.], 2024. – 24 с.

Автор-розробник:

Шевенко Алла Миколаївна, кандидат психологічних наук, старший науковий співробітник відділу психології праці Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України.